

Perusopetuksen palveluverkkoselvitys ja esitys perusopetuksen palveluverkon muutoksiksi

Sivistyslautakunta 21.11.2023 § 112
815/12.00.00.00/2023

Valmistelija: sivistysjohtaja Jussi Silpola, 0400-250743

Palveluverkkoselvityksen tausta ja tavoite

Laukaan sivistyslautakunta käsitteli kokouksessaan 17.11.2020 (§ 91) Laukaan kunnan kouluverkon tulevaisuutta, ja päätti perustaa asiaa valmistelemaan työryhmän. Tavoitteena oli tarkistaa Laukaan perusopetuksen palveluverkko ja tehdä toimenpide-esitykset kunnanvaltuustolle vuosille 2021–2026. Selvitystyön taustalla on Laukaan kunnan oppilasmäärän väheneminen. Syksystä 2024 alkaen koulunsa aloittavien ikäluokka pienenee nykyiseen verrattuna n. kolmanneksen. Oppilasennusteiden perusteella pohjoisen Laukaan pienissä kouluissa oppilasmäärä on putoamassa vuoteen 2030 mennessä Kuusan koulua lukuun ottamatta alle 30 oppilaaseen.

Työryhmä asetti tavoitteeksi tehdä laaja-alaisen kouluverkon arviointiprosessin, jossa selvitetään kouluverkon nykytila, oppilasmäärien kehitys seuraavien vuosien aikana, opetukselliset näkökulmat sekä taloudelliset tekijät eri vaihtoehdoissa. Perustettu palveluverkkotyöryhmä päätti rajata työn alueellisesti pohjoisen Laukaan (Valkola, Haapala, Kuusa, Äijälä) sekä erikseen Kuhaniemen koulualueen tarkasteluun. Kuhaniemen koulun osalta työryhmä päätti kokouksessaan 23.5.2022 esittää kunnanjohtajalle hankesuunnittelun käynnistämistä Kuhaniemen osalta. Näin palveluverkkotyöryhmän työ rajautui Laukaan pohjoisen alueen neljän pienimmän koulun ja toisaalta Laukaan Kirkonkylän koulun tilanteen tarkasteluun sitä vaihtoehtoa silmälläpitäen, että joidenkin pohjoisen Laukaan koulujen oppilaiden lähikouluksi osoitettaisiin Kirkonkylän koulu.

Aikataulutavoite asetettiin työn alkaessa siten, että palveluverkkosuunnitelma valmistuisi valtuuston päätöksenteon pohjaksi 31.10.2021 mennessä. Vallitsevan koronatilanteen vuoksi keväälle 2021 suunniteltuja kyläiltoja ei pystytty pitämään suunnitellusti vaan niiden ajankohtaa jouduttiin siirtämään useamman kerran. Kyläillat saatiin lopulta toteutettua maaliskuussa 2022. Kyläiltojen viesti kyliltä oli, että oppilaiden ja asukkaiden hankkimiseksi tehdään työtä. Lisäksi työryhmä totesi, että ennen syksyä 2024 ei ole olemassa ratkaisua, jolla oppilaiden koulunkäynti olisi taloudellisesti ja toiminnallisesti perusteltua järjestää toisin kuin nyt. Näin ollen työryhmä päätyi siihen, että asukkaiden kuuleminen ja palveluverkkotyön ratkaisuvaihtoehtojen tiedottaminen toteutetaan uudelleen elokuussa 2023 päivitetyn tiedoin, ja palveluverkkotyöryhmän työ valmistuisi niin, että se ehtii vuoden 2024 talousarviotyön päätösprosessiin.

Laukaan kunnan taloudellinen tilanne heikkeni merkittävästi vuoden 2022 aikana. Kunnassa käynnistyi talouden tasapainottamistyö vuonna 2023. Kunnanvaltuuston 25.9.2023 § 37 hyväksymä Laukaan kunnan talouden tasapainottamisohjelma on asettanut yhdeksi tavoitteeksi taloudellisia

leikkauksia perusopetuksen talouteen palveluverkkotyön seurauksena 449.200 euroa vuosina 2024-2027. Tasapainotusohjelmassa ei kuitenkaan ole otettu kantaa siihen, millä tavalla leikkaukset toteutuvat, vaan keinot jäävät palveluverkkotyön yhteydessä määriteltäviksi. Työryhmä huomioi vaihtoehtotarkastelussa ja päätösehdotuksessa taloudelliset vaikutukset.

Palveluverkkotyöryhmä aloitti työnsä 2.2.2021. Työryhmän jäseninä olivat alkuun sivistysjohtaja, opetuspäällikkö ja koulun johtajien edustaja, kolme sivistyslautakunnan jäsentä sekä OAJ Laukaan ja JHL Laukaan paikallisyhdistysten edustus. Puheenjohtajana on toiminut sivistyslautakunnan nimeämä jäsen, sihteerinä sivistysjohtaja. Työryhmä päätti kutsua jäsenikseen myös tilapalvelujen edustajia, jotta saataisiin tietoa tarkastelevana olevien koulujen kuntoarvioista. Opetuspäällikkö on sittemmin siirtynyt sivistysjohtajan tehtäviin, eikä hänen tilalleen ole valittu toista jäsentä. Sivistyslautakunta päivitti työryhmän kokoonpanoa 28.9.2021 sivistyslautakunnan kokoonpanon vaihduttua, ja pyysi tässä kohtaa myös kunnanhallitusta nimeämään työryhmään oman edustajansa. Sivistyslautakunnan puheenjohtaja vaihtui 1.8.2023, ja samalla palveluverkkotyöryhmän puheenjohtaja vaihtui. 1.8.2023 alkaen työryhmän kokoonpano oli seuraava:

- Tero Eskonen työryhmän puheenjohtaja, sivistyslautakunnan puheenjohtaja
- Emmi Savonen, sivistyslautakunta
- Jonna Ortju, sivistyslautakunta
- Leena Kautto-Koukka, kunnanhallitus
- Jussi Silpola, sivistysjohtaja, sihteeri
- Jukka Lummelahti, henkilöstön edustaja, pääluottamusmies
- Minna Hallman, henkilöstön edustaja
- Jani Veikkolainen, tilapalvelupäällikkö, virkavapaalla
- Anu Tammenoksa, kiinteistömanageri
- Jaana Kiminkinen, koulunjohtajien edustaja, Valkolan koulunjohtaja
- Pekka Mikkonen, rakennuttaja
- Mari Lummi-Hiekka, LOAY Laukaa puheenjohtaja, Satavuon koulunjohtaja, erityisopettaja

Palveluverkkotyöryhmä on kokoontunut kaikkineen 18 kertaa. Kokousmuistiot ovat luettavissa kunnan [nettisivuilla](#).

Lapsivaikutusten ja ennakkovaikutusten arviointi

Palveluverkkoa koskevat päätökset edellyttävät ennakkovaikutusten ja lapsivaikutusten arviointeja. Palveluverkkotyöryhmä on valmistelutyössään selvittänyt erilaisia vaihtoehtoja pohjoisen Laukaan perusopetuksen järjestämiseksi. Valmistelutyössä ratkaisuvaihtoehdot rajautuivat selvitystyön aikana viiteen eri toteuttamismalliin. Näiden toteuttamismallien selvitystyö ja keskinäinen vertailu perustuvat kuntaliiton suositukseen vaikutusten ennakoarvioinnista kunnallisessa

päätöksentekomenettelyssä. Palveluverkkoa koskevat päätökset edellyttävät ennakkovaikutusten ja lapsivaikutusten arviointeja. Ennakkovaikutusten arvioinnin näkökulmat olivat kuntaliiton suosituksen mukaisesti kuntalais- ja lapsivaikutukset, ympäristövaikutukset, organisaatio- ja henkilöstövaikutukset ja taloudelliset vaikutukset.

Lapsivaikutusten arvioinnin tueksi työryhmä teetti kyselyn entisille Savion, Tarvaalan ja Vuonteen koulujen oppilaille, joiden koulu lakkautui vuonna 2018, ja jotka siirtyivät uuteen Satavuon kouluun, tavoitteena kartoittaa lasten kokemuksia koulun lakkaamisesta ja uuteen kouluympäristöön sopeutumisesta. Lisäksi työryhmä järjesti lapsivaikutusten arvioinnin tueksi 22.8.2023 oppilaille kuulemistilaisuuden yhteydessä kyselyn, jossa oppilaat saivat ottaa kantaa eri ratkaisuvaihtoehtoihin. Ennakkovaikutusten arvioinnin tukena on käytetty myös koulujen lakkauttamisia koskevia tutkimuksia ja selvityksiä. Ennakkovaikutusten arviointi on esitetty palveluverkkoselvityksessä eriteltynä tarkasteltavana olleiden viiden ratkaisuvaihtoehdon näkökulmasta.

Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen

Päätettäessä kunnan kouluverkosta, tulee noudatettavaksi hallintolain 41 § säännös vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta asiaan osallisille. Säännöksen taustalla on perustuslaista tuleva velvoite edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Kun päätetään kunnan kouluverkosta, on lähtökohtaisesti kysymys asiasta, jonka ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus useiden henkilöiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin. Osallisille henkilöille tulee varata mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä antaa tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta. Vaikka osalliset on hallintolaissa määritelty henkilöiksi, voidaan osallisina pitää esimerkiksi yhdistyksiä, joiden toiminta sivuaa valmisteltavana olevaa asiaa. Tällöin myös yhdistyksellä olisi mahdollisuus esittää mielipiteensä jäsenistön puolesta. Palveluverkkotyöryhmän muistiot ovat julkisia, ja ne on julkaistu kokousten jälkeen kunnan internet –sivuilla perustetulla palveluverkkotyöryhmän omalla alisivulla. Sivulla on julkaistu myös erillisiä tiedotteita työryhmän työn etenemisestä. Ilmoitukset, tiedotteet ja tiedotustilaisuudet ja kuulemiset on järjestetty siten, että osallisilla on ollut todellinen mahdollisuus vaikuttaa asiaan.

Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen toteutettiin kolmessa vaiheessa.

Vaihe 1, kyläillat kouluilla:

- Kuhaniemi, 22.3.2022
- Valkola, 24.3.2022
- Haapala 6.4.2022
- Äijälä 13.4.2022
- Kuusa 26.4.2022

- Kuntalaisilla oli mahdollisuus tehdä kannanottoja palveluverkkotyöryhmälle 8.5.2022 mennessä.
- kannanottoja saapui yhteensä 8 kpl.

Vaihe 2, laaja tiedotus- ja kuulemiskierros

- Oppilaiden kuuleminen ja lapsivaikutusten arvioinnin osana toteutettu oppilaiden kannanottojen kirjaaminen kouluilla 22.8.2023.
- Huoltajien ennakkotiedotus 7.9.2023 tilaisuudesta ja ratkaisuvaihtoehtojen esittely kouluilla:
  - o Haapala 22.8.2023
  - o Kuusa 31.8.2023
  - o Äijälä 30.8.2023
  - o Valkola 23.8.2023
- Koulujen henkilökunta, yhteisesti Valkolan koululla 24.8.2023
- Yleinen tiedotus- ja kuulemistilaisuus Sydän-Laukaan koululla 7.9.2023. Tilaisuus striimattiin, ja tilaisuuden tallenne oli nähtävänä kaksi viikkoa tilaisuuden jälkeen kunnan kotisivuilla.
- Kuntalaisilla oli mahdollisuus tehdä kannanottoja palveluverkkotyöstä kirjallisesti kunnan sähköisen palautekanavan kautta 7.9.-22.9.2023
- kannanottoja saapui yhteensä 38 kpl

Vaihe 3, tiedotus- ja kuulemiskierros

- Yleinen tiedotustilaisuus striimattuna 2.11.2023, tilaisuuden tallenne oli nähtävillä kaksi viikkoa tilaisuuden jälkeen kunnan kotisivuilla.
- Kuntalaisilla oli mahdollisuus tehdä kannanottoja palveluverkkotyöstä kirjallisesti kunnan sähköisen palautekanavan kautta 2.11.-13.11.2023.
- Kannanottoja saapui yhteensä 64 kpl

Palveluverkkotyöryhmä on kokoontunut viimeisen kerran 15.11.2023. Selvityksessä kerätyn tiedon, vaihtoehtotarkastelujen, ennakkovaikutusarviointien ja asiantuntijoilta hankittujen lisäselvitysten perusteella tehdyn kokonaisarvion perusteella työryhmä on vaihtoehdon 2 kannalla, jossa Valkolan koulu yhdistetään Kuusan kouluun ja Äijälän koulu yhdistetään Haapalan kouluun, ja Haapalan ja Kuusan koulut jatkavat toimintaansa. Työryhmä suosittaa ratkaisun toimeenpanoa 1.8.2025 alkaen.

Vaihtoehto huomioi lasten edun ja opetuksen järjestämisen pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti. Vaihtoehto mahdollistaa kyläkoulumaisen koulunkäynnin pohjoisessa Laukaassa, työ- ja opiskeluturvalliset olosuhteet, ja huomioi taloudelliset vaikutukset.

Vaihtoehto on talouden kannalta edullisin vaihtoehdoista 1-4. Vaihtoehto 5 on taloudellisesti tehokkain ja olisi myös pedagogisesti hyvin perusteltu, mutta sen toimeenpano on mahdollista vasta 1.6.2026, se sulkee kokonaan pois pohjoisen Laukaan kyläkoulumaisen opetuksen jatkamisen, osan oppilaista koulumatkat kasvavat erittäin pitkiksi ja kylien elinvoiman kannalta se on myös huonoin vaihtoehto.

Palveluverkkotyöryhmän tekemä palveluverkkoselvitys on päätöspykälän oheisaineistona.

Esittelijä	Sivistysjohtaja Jussi Silpola
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi, että Valkolan koulun oppilaat siirtyvät Kuusan kouluun ja Äijälän koulun oppilaat siirtyvät Haapalan kouluun, Valkolan ja Äijälän koulujen toiminta päättyy ja Haapalan ja Kuusan koulut jatkavat toimintaansa 1.8.2025 alkaen.
Päätös	<p>Asiasta käydyn keskustelun aikana Mikko Saranen teki Petri Valkosen kannattamana pohjaesityksestä poikkeavan päätösesityksen. Mikko Sarasen päätösesitys:</p> <p>Sivistyslautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi, että Valkolan koulun oppilaat siirtyvät Kuusan kouluun ja Äijälän koulun oppilaat siirtyvät Haapalan kouluun, Valkolan ja Äijälän koulujen toiminta päättyy ja Haapalan ja Kuusan koulut jatkavat toimintaansa 1.8.2024 alkaen.</p> <p>Puheenjohtaja teki esityksen äänestystavasta. Äänestys toteutettiin nimenhuutoäänestyksenä. Asiasta käydyn äänestyksen tuloksena sivistysjohtajan pohjaesityksen puolesta äänesti kolme lautakunnan jäsentä ja muutetun päätösesityksen puolesta kolme lautakunnan jäsentä. Koska äänestystulos meni tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee. Puheenjohtajan äänestettyä pohjaesityksen hyväksymisen puolesta, sivistysjohtajan päätösesitys tuli lautakunnan päätökseksi.</p> <p>Asiasta käydyn keskustelun aikana, lautakunnan jäsen Mikko Saranen teki toimenpidealoitteen. Toimenpidealoite oli seuraava: Pohjois-Laukaan jatkaviin kouluihin tehdään vain välttämättömät korjaustoimenpiteet. Oppilasmäärän laskun vuoksi kouluverkon tilannetta ja oppilasmääriä seurataan aktiivisesti. Koulukiinteistöjen myynnin yhteydessä kiinteistöjen lohkominen täytyy selvittää. Kunnan pitää säilyttää mahdollisuus jatkaa liikuntapaikkojen ylläpitoa joko omana toimintana tai yhteistyössä kylätoimijoiden kanssa.</p> <p>Lautakunta hyväksyi toimenpidealoitteen yksimielisesti.</p> <p>Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.</p>